

НАДАННЕ г. п. МІР СТАТУСУ ГОРАДА З МЭТАЙ ПЕРАЎТВАРЭННЯ ЯГО Ў АДЗІН З ЦЭНТРАЎ РЭГІЯНАЛЬНАГА БЕЛАРУСКАГА ТУРЫЗМУ

Тяпер, у складаны час крызісу, адным з варыянтаў развіцця нашай эканомікі з'яўляецца турызм, асабліва замежны. Сёння турызм падзяляецца на рэстаўрацыйны (адпачынкавы), лячэбны (медыцынскі), спартыўны, пазнавальны (культурны), дзелавы (прафесійны), кангрэсны (навуковы), рэлігійны (паломніцкі) і этнічны. Сярод вышэйпералічаных відаў турызму вядучую ролю займае культурны (культурны) турызм. Паводле даных статыстыкі, яго доля сярод іншых відаў складае 60 %. У адпаведнасці з Хартыяй ЮНЕСКА па культурным спадчыне, прынятай у лістападзе 1974 г., культурны турызм ставіць за мэту азнаёміць з помнікамі і славытымі мясцінамі.

Зараз адным з асноўных цэнтраў культурнага турызму з'яўляецца Мірскі замак. Па выніках рэстаўрацыйных работ у 1993 г. Мірскі замак быў узнагароджаны дыпламам агульнаеўрапейскай асацыяцыі федэрацый па абароне культурнай спадчыны Europa Nostra, што дало яму магчымасць атрымаць вядомасць за межамі краіны ў якасці аднаго з найлепшых архітэктурных аб'ектаў Еўропы.

У 2000 г. Замкавы комплекс «Мір» уключаны ў Спіс сусветнай культурнай спадчыны ЮНЕСКА.

Першыя турыстаў замак стаў прымаць яшчэ на пачатку XXI ст., калі ў паўднёва-заходняй вежы былі адкрыты для наведвальнікаў шэсць невялікіх экспазіцый.

Урачыстае адкрыццё ўсяго музейнага комплексу адбылося ў снежні 2010 г. у прысутнасці Кіраўніка краіны і Міністра культуры. Калі журналісты спыталі Аляксандра Лукашэнкі, чаму Беларусь ніяк не можа стаць еўрапейскім цэнтрам

культурнага турызму, які можа прынесці немалы даход у дзяржаўную казну, та адказаў наступнае: «Іншыя краіны могуць гэтым пахваліцца, таму што яны маюць адбіткі гісторыі. Нам жа пакуль яшчэ ранавата хваліцца, але ўжо ёсць што паказаць свету. У нас гэта пакуль што яшчэ не стала бізнесам — гэтаму трэба вучыцца. А ў тым, што гэта бізнес будзе, я зусім не сумняваюся, таму што кожны год павойваецца колькасць людзей, якія прыязджаюць на падобныя аб'екты».

Аднак звернемся да сусветнай статыстыкі і возьмем за аснову такі паказчык колькасць замежных турыстаў на 1000 жыхароў краіны. Беларускія журналісты палічылі, што ў Польшчы гэты паказчык — 400 турыстаў, ва Украіне — каля 500, у Літве — каля 850, у Расіі — 160, а ў Беларусі толькі 9 чалавек на 1000 жыхароў.

Вядома, зараз Мір наведваюць тысячы турыстаў, але гэта ў асноўным жыхары Беларусі. Білеты для іх нятанна (у пераліку на валюту: поўны — каля 7; ільготны — каля 4 долараў). Таксама трэба грошы, каб даехаць да Міра, пасці, набыць сувеніры. Такім чынам, мясцовы турызм не ў стане прынесці вялікія даходы, з-за блізка калі людзі не маюць вялікіх грошай на культурныя праграмы.

У сваім інтэрв'ю газеце «Комсомольская правда в Беларуси» ў сакавіку 2011 года намеснік дырэктара дэпартаменту па турызме Міністэрства спорту і турызму Андрэй Мартынаў наведваў, што арганізаваных замежных турыстаў, што прыехалі ў Беларусь праз турфірмы ў 2009 г., было 95,5 тысяч, а ў 2010 г. крыху больш — 120 тысяч, прычым большую частку турыстаў складаюць грамадзяне Расіі [3, с. 7].

Адным з фактараў павелічэння замежнага турызму можа быць развіццё не толькі асобных турыстычных аб'ектаў, але і іх гістарычнага наваколля. У якасці прыкладу разгледзім гарадскі пасёлак Мір. Зараз у ім пражывае 2300 чалавек. Тут знаходзіцца адно прамысловае прадпрыемства (філіял Гродзенскага лікёра-гарэлава-вінакурнага завода «Нёманофф») і адно сельскагаспадарчае прадпрыемства (штупкафабрыка «Чырвонаармейская»).

Асноўнай каштоўнасцю пасёлка Мір, яго візітнай карткай з'яўляецца Мірскі замак, на базе якога дзейнічае ўстанова — «Музей “Замкавы комплекс «Мір»» (заснаваны ў 2010 г. прыняў больш за 180 тысяч турыстаў. У 2011 г. прагназуецца павелічэнне іх ліку ў два разы. У межах пасёлка дзейнічае 5 аграрыяў, якія прадастаўляюць паслугі па харчаванні, пражыванні, арганізацыі экскурсій. Працуе гаспадарства 1-га разраду Карэліцкага РУП ЖКГ на 25 месцаў, два аб'екты харчавання: «Пухага — Мір» прадастаўляе паслугі па харчаванні і арганізацыі экскурсій.

У дадзены момант гарадскі пасёлак Мір уключаны ў больш за 17 турыстычных маршрутаў пазнавальнага, аграэкалагічнага, аздаравленчага турызму (аўтамабільны, веласіпедны, пешаходны, камбінаваны).

Уключаны-то ўключаны, але глядзець у Міры замежным турыстам няма чаго, бо ўнікальныя гістарычныя аб'екты Міра альбо знаходзяцца ў аддаленым доўгагадовай рэстаўрацыі, альбо не ахоўваюцца дзяржавай наогул і паступова разбураюцца.

На мае прапановы беларускім уладам надаць г. п. Мір статус горада атрыманы адказ. Вось што піша ў 2011 г. на гэты конт старшыня Гродзенскага абласнога выканкама Сямён Барысавіч Шапіра: «Гродзенскі абласны выканаўчы камітэт разам з Міністэрствам культуры і Міністэрствам спорту і турызму Рэспублікі Беларусь, Карэліцкім райвыканкамам разгледзеў Ваш зварот, які быў накіраваны ў Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, па пытанні прысваення статусу горада аднаму пасёлку Мір Карэліцкага раёна. Па дадзеным пытанні паведамляем наступнае.

У адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь ад 5 мая 1998 г. “Об административно-территориальном делении и порядке решения вопросов административно-территориального устройства Республики Беларусь”, населеныя пункты Рэспублікі Беларусь адносяцца да пэўных катэгорый у залежнасці ад колькасці насельніцтва, узроўню развіцця і спецыялізацыі вытворчай і сацыяльна-культурнай інфраструктуры, дзяржаўных функцый, якія ажыццяўляюцца на дадзенай тэрыторыі.

Гарадамі раённага падпарадкавання з’яўляюцца населеныя пункты з колькасцю насельніцтва звыш 6 тысяч чалавек, якія маюць прамысловыя арганізацыі, арганізаваны сацыяльна-культурнага і бытавога прызначэння, з перспектывамі далейшага развіцця і росту колькасці насельніцтва.

У адпаведнасці з гэтымі прававымі крытэрыямі г. п. Мір нельга аднесці да катэгорыі горада. <...> Адначасова паведамляем, што гістарычна гарадскі пасёлак Мір вядомы “мястэчкам” у адрозненне ад горада Турава, які з’яўляецца культурным цэнтрам Тураўскага княства, дзе ўзнікла адна з першых на Русі епіскапія на грэчаскім тыпу.

Асабліва здзіўляе апошняе выказванне. Дастаткова проста прачытаць апошняе энцыклапедычныя выданні, каб паставіць гэта сцверджанне пад сумненне. Уважваю толькі некаторыя факты. Як населены пункт Мір упершыню згадваецца ў літоўскіх хроніках у 1395 г. Ужо ў XV ст. Мір стаў горадам і быў абнесены вядомай гарадскіх умацаванняў. З 1486 г. горад належаў роду Ільнічаў, якія ў 1555 г. перадалі яго цэнтрам Мірскага графства. З 1568 г. горад стаў уладаннем Радзівілаў. У 1579 г. Мір мае няпоўнае магдэбургскае права, з 1589 г. знаходзіцца ў складзе Нясвіжскай ардынацыі.

У сярэдзіне XVI ст. горад складаўся з дзвюх частак: Старога і Новага месцаў. У XVI ст. «месцам» называліся толькі гарады, а не мястэчкі.

У горадзе была Троіцкая царква (1533–1580), драўляны (а з 1605 г. — мураваны) касцёл, каменная ратуша, шпіталь і іншыя гарадскія будынкі.

Новыя гарадскія ўмацаванні Мір атрымаў у канцы XVI — пачатку XVII ст. Горад быў земляны вал са сцяной і роў. У горад вялі чатыры каменныя вежы-брамы (Вяленская, Мінская, Нясвіжская і Слонімска). Дарэчы, падмуркі дзвюх з вышэйзгаданых брам знойдзены падчас археалагічных раскопак.

Нягледзячы на заняпад у XIX ст., у 1897 г. у Міры жыло 5401 чалавек. З 1940 г. Мір — раённы цэнтр Баранавіцкай вобласці, з 1954 па 1956 г. — раённы цэнтр

Плошча ў Міры. 2010. Фота Н. Усавай

Гродзенскай вобласці. У мястэчка Мір канчаткова пераўтварыўся, калі перастаў быць раённым цэнтрам.

Паколькі Мір знаходзіцца на мяжы трох абласцей, ён можа стаць рэгіянальным цэнтрам аграрнага, вясковага пешага, коннага і веласіпеднага турызму.

У Міры можна пабудаваць атэль, некалькі таных турыстычных комплексаў, а таксама добраўпарадкаваць шматлікія помнікі гісторыі і культуры.

Мір заўжды быў унікальным горадам, дзе доўгі час мірна суіснавалі беларусы (каталікі, уніяты і праваслаўныя), яўрэі, татары і цыганы. На дзяржаўны ўлік варта паставіць комплекс будынкаў былой школы для падрыхтоўкі равінаў (талмудычнай акадэміі) і старажытныя яўрэйскія могілкі. Часткай матэрыяльнай культуры мірскіх татараў з'яўляюцца мусульманскія могілкі (мізар), якім таксама неабходна дзяржаўная ахова.

Трэба закончыць рэстаўрацыю помніка архітэктуры канца XVI ст. — касцёла Святога Міхала з прылеглай тэрыторыяй, а таксама правесці дэталёвае вывучэнне падмуркаў мясцовай царквы, якія могуць датавацца XVII ст.

Ужо зараз можна прапанаваць наступныя пешыя і веласіпедныя маршруты: Мір — Паланечка — касцёл XV ст. у в. Ішкалдзь; Мір — Нясвіж; Мір — Завоссе (сядзіба, дзе нарадзіўся Адам Міцкевіч).

Народнае свята ў Мінску. 2005. Фота А. Кляшчука

Таксама можна часткова аднавіць гарадскія ўмацаванні Мінска, рэшткі якіх выявіў архітэктар Дзмітрый Бубноўскі. Дарэчы, ён зрабіў графічныя рэканструкцыі забудовы горада на розныя перыяды яго існавання. Дакументы XVI—XVII стст. сведчаць, што горад быў абнесены валамі і меў чатыры мураваныя вежы-брамы. Брамы не захаваліся на паверхні, але падчас земляных работ у 1987 г. выяўлены Віленская і Слоніўская брамы. У 1988 г. археолаг Алесь Краўцэвіч даследаваў іх рэшткі. Такім чынам, іх месцазнаходжанне можна зафіксаваць на мясцовасці і паказваць турыстам.

У 1981 г. на ўскрайку гарадской плошчы, паміж касцёлам і царквой, адкрыты рэшткі вялікага каменнага будынка, магчыма, ратушы. На гэтым месцы можна паставіць памятны знак. На жаль, у адказе С. Шапіры мае ранейшыя прапановы ніяк не разглядаюцца.

У адным з будынкаў XIX ст. можна зрабіць музей гісторыі беларускіх цыганоў. Пасля аднаўлення і прыстасавання да сучаснасці згаданых помнікаў Мінска сюды, несумненна, паедуць турысты з еўрапейскіх краін, а таксама з Ізраіля і краін мусульманскага свету. Было б добра вярнуць вуліцам Мінска іх спрадвечныя гістарычныя назвы.

Наданне Мінску статусу горада стане лагічным увасабленнем дзяржаўнай палітыкі, скіраванай на развіццё гарадоў-спадарожнікаў, якую актыўна падтрымлівае Кіраўнік нашай дзяржавы.

Добрую падтрымку ідэі вяртання Міру статусу горада зрабіла газета «Беларусь сёння». У чэрвені 2011 г. у ёй з'явіўся артыкул Віктара Корбута «Мір твоему дому», у якім ён падтрымаў маю ідэю і таксама прапанаваў унесці ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей будынак былой школы для падрыхтоўкі равінаў, які паступова разбураецца і чакае рэстаўрацыі [1, с. 21].

Зноў да гэтай тэмы Віктар звярнуўся 9 ліпеня 2011 г. у дадатку да «СБ», які мае назву «Субботний собеседник». Ён наведаў малыя беларускія гарады Дзісна (Мёрскі раён), дзе жыве 1950 чалавек, і Тураў, які атрымаў статус горада ў 2004 г. сустрэўся з мясцовымі ўладамі, якія расказалі, як важна іхнім населеным пунктам мець гарадскі статус. Потым ён з'ездзіў у Мір і Карэлічы, дзе размаўляў пра маю ідэю з мясцовымі жыхарамі і раённым кіраўніцтвам. Думкі былі розныя, але са станоўчых аргументаў Корбут прыводзіць літоўскі горад Тракай (гістарычная назва — Трокі), дзе зараз жыве толькі 5600 чалавек. Ён лічыць, што Тракай — горад самадастатковы і каларытны, а вось Мір зараз цалкам залежыць ад замка, і гарадскі статус быў бы яму не лішні [2, с. 7]. З гэтым пагаджаюцца і жыхары Міра, якія апытаў у ліпені. Зараз справа за беларускай уладай.

Літаратура

1. Корбут, В. Мир твоему дому. С Виктором Корбутом по стране и миру / В. Корбут // Беларусь сёння. — 2011. — 25 июня.
2. Корбут, В. С чувством собственного достоинства / В. Корбут // Беларусь сёння. — 2011. — 9 июля.
3. Россияне скупают путевки в белорусские санатории за считанные дни // Комсомольская правда в Беларуси. — 2011. — 18 марта.

